

Zázemí Lesní mateřské školky Šemíček

Plán enviromentální výchovy LMŠ Semíček

1. POPIS ZÁZEMÍ

Vlastní program *školky* má své centrum v jurtě, vybudované v areálu *Dětské jezdecké školy v Řícmanicích*. Jurta poskytuje prostor chráněný před nepříznivým počasím, je zde možnost bezpečného vytápění. Volba tohoto typu přístřešku již sama o sobě vede k uvědomování blízkosti člověka a jeho přírodního prostředí, stejně jako alternativních možností bydlení a způsobů života jiných kultur. Dává tak dětem přirozený základ pro pochopení globální skutečnosti existence lidstva v biosféře Země, bez nějakých teoretických výkladů nebo speciálních programů, prostým působením svého prostředí.

Jurta se nachází na okraji areálu jezdecké školy, v bezprostřední blízkosti lesa, spravovaného školním lesním podnikem Mendelovy university. Přírodní prostředí poskytuje možnost bezprostředních zážitků a celoročního vnímání vývoje mnoha typů přírodních společenstev.

Sousedství jezdecké školy umožňuje každodenní kontakt s výcvikem koní i jezdců. Toto samo, stejně jako veškeré zařízení stájí a péče o jezdecké koně, přibližuje přirozené spojení lidí, hospodářských zvířat i života v zemědělské krajině, podobně jako tomu bylo v přirozeném vývoji dětí v původním prostředí zemědělských usedlostí a dává tak samozřejmé pochopení zakotvení lidského života v produkci krajiny.

Bezprostřední celek *lesní školky* je od areálu jezdecké školy oddělen plotem, jeho součástí je louka i remízek s dřevinami a přírodní sociální vybavení.

Pro případy potřeby komfortnějšího vybavení je v areálu jezdecké školy zděná klubovna s toaletami, koupelnou, dobře vybavenou kuchyní, rozsáhlou zastřešenou verandou a dalšími využitelnými prostorami. Klubovna je v zimním období trvale vytápěná. Areál je sice v bezprostřední blízkosti školky, ale do budoucna není možné ani vhodné hygienické zázemí jezdecké školy využívat pro děti *Lesní mateřské školky*.

2. POPIS PARTICIPACE RODIČŮ A DĚTÍ

Rodiče i děti mohou být přítomni jak přímo v prostoru *lesní školky*, tak v její blízkosti v areálu *Dětské jezdecké školy*. Mohou se do dětského programu zapojit aktivně, pod odborným vedením kvalifikovaného personálu, nebo mohou pomáhat s přípravou vybavení a prostředí. Mohou se rovněž podílet na tvorbě programu svými nápady nebo příspěvky, mohou iniciativně přinášet nové nápady, popř. i vybavení a zařízení pro výchovný program, který po konzultaci s vedením *lesní školky* může být realizován.

- Plánováno je rovněž umožnění pravidelných setkání rodičů a příznivců *lesní školky* s výchovnými pracovníky školky i s vedením *jezdecké školy*, aby tak mohli snadněji prezentovat své nápady a názory a podílet se na konkrétním plánování činnosti školky.

Děti se mohou v rámci svých možností podílet na úpravě prostředí jak vlastní školky, tak i okolí, a to jak přírodního prostředí lesa nebo agrárního prostředí zemědělské krajiny.

Je počítáno s tříděním odpadu, do kterého budou přirozeně děti zapojeny a které bude zpřístupněno tematicky zaměřenými programy, jako

„Z které části světa pochází tento předmět?“

„Co se stane s touto věcí, až ji nebudeme potřebovat?“

... atd.

Kromě vlastní iniciativy mohou být náměty čerpány z následujících zdrojů:

- metodik a materiálů Domu ekologické výchovy Lipka,
- materiálů dalších středisek ekologické výchovy v ČR
- materiálů a metodik Arge Umwelterziehung v Rakousku

.....

Dále je počítáno s jednoduchými zařízeními pro ekologickou diverzitu a stabilitu krajiny, jako vyvěšení ptačích budek, netopýří budky, zimního úkrytu pro ježky, kupek dřeva a kamenů pro rozmnožování plazů, čmeláčí domeček, atd. Na těchto aktivitách se mohou děti podílet přímo při jejich budování, které je zároveň příležitostí k poznání a vysvětlení jejich smyslu. Areál školky dobře umožňuje další soustavné sledování takových zařízení a života v nich.

3. KONKRÉTNÍ POPIS KONCEPTU ENVIRONMENTÁLNÍHO VZDĚLÁVACÍHO PROGRAMU

Součástí vzdělávacího programu je poznávání přírody, práce s přírodními materiály, péče o místo, kde LMŠ sídlí, minimalizace odpadů, sledování koloběhů v přírodě, seznámení se živly, vlastní zaměření EVVO podle potřeb místa, kde LMŠ působí.

Důležitou součástí vzdělávacího programu je práce v integrovaných měsíčních blocích. Každý měsíc ve vzdělávacím programu je zastřešen jedním nebo více tématy, z něhož veškerá vzdělávací nabídka a práce s dětmi vychází.

Vzdělávací nabídka je taková, aby přirozeně rozvíjela všechny kompetence vytyčené v Rámcovém vzdělávacím programu. Jsou to: kompetence kučení, kompetence k řešení problémů, kompetence komunikativní, kompetence sociální a personální, kompetence činnosti a občanské. Vzdělávací obsah pedagogické koncepce LMŠ Šemíček se pokouší zahrnout všechny vzdělávací oblasti, kterými jsou: dítě a jeho tělo, dítě a jeho psychika, dítě a ten druhý, dítě a společnost, dítě a svět.

Vzdělávací program pro děti z LMŠ je rozdělen v dalším popisu dle jednotlivých měsíců s uvedením konkrétních činností, které se vztahují k ročnímu období. Program pro veřejnost je sestavován vždy na měsíc dopředu s uvedením data vycházky s lesním pedagogem a termínu a obsahu besedy s ekologickou tematikou, popř. je uvedené jiná aktivita.

3.1 HLAVNÍ CÍL(E)

3.2 DOSAVADNÍ ZKUŠENOSTI, REALIZOVANÉ PROJEKTY

Hlavní koordinátoři EVVO v LMŠ Šemíček mají velké zkušenosti ze svých dřívějších i současných aktivit týkajících se ochrany přírody, ekologické výchovy a organizování akcí s touto tematikou, viz. prac životopis hlavního koordinátora EVVO v LMŠ. V uplynulých obdobích jsme společně realizovali více projektů týkajících se ekologické výchovy z nichž uvádíme např. společné čištění studánek v polesí Křtiny a Řícmanice, výsadba stromů původních dřevin z naší lokality na území obecního lesa Řícmanice, pravidelné besedy pro veřejnost o ochraně přírody v Moravském Krasu, třídění odpadu, používání kompostovacích toalet v LMŠ.

3.2.1 Ativity LMŠ naplňující stanovené cíle

Veškeré aktivity pořádané během celého roku dle níže uvedeného rozpisu. Pedagog nabízí dětem aktivity, jež mají dětem pomoci v chápání přírodních dějů, poznávání přírody a přirozeného provázání dění v přírodě. V LMŠ se téměř veškeré aktivity odehrávají venku při pobytu dětí v přírodním prostředí nebo při tematicky zaměřených školských programech pro environmentální vzdělávání, které probíhají s odborníkem (např. lesní pedagog), nebo i ve spolupráci s dalšími org. jako je např. Lipka. Další aktivity probíhají tak aby naplňovaly všechny výchovné a vzdělávací cíle naší školky. Jedná se o předškolní přípravu, aktivity které rozvíjejí činnosti občanské a činnosti jako jsou návštěvy dětských představení v divadle, návštěva planetária, zoologické zahrady, místních dílen a farem atd. Tvořivé prostředí je součástí téměř každodenních činností ve školce, např. práce na přírodní zahradě, výzdoba jurty a stanů, výrobky pro rodiče, zookoutek. LMŠ je více než klasické školky zaměřena na rozvíjení sebeobsluhy, každodenní pobyt v přírodě si klade vyšší nároky na samostatnost a sebeobslužnost dětí.

Dalším specifikem naší školky je pořádání slavností v duchu lidových tradic. Děti se na tyto události těší, předvedou co se naučili, vyrobili a jsou podstatným motivačním prvkem. Jsou to společná setkání dětí, rodičů a pedagogů školky, kdy spolu neformálně komunikují a společně s dětmi prožívají radost ze společných aktivit.

3.2.2 Dlouhodobé záměry

3.2.3 Ekologické aktivity v průběhu roku

Plán činností zaměřených na EVVO dle jednotlivých měsíců

Březen:

- příroda se probouzí, v lese rozkvétají sasanky, dymnivky, jaterníky, plicníky, atd. a klíčí první semínka, rozvíjejí se pupeny stromů a keřů. Vycházky do lesa a kolem jeho okrajů, pozorování rostlin. (Některé pupeny se dají i ochutnat – např. lípa?)
- poslech zpěvu ptáků, možnost poslechu reprodukce ptačího zpěvu (sýkorky, kosy...) a následný pokus o jejich uslyšení v přírodě
- vyvěšení ptačích budek, pokud se neprovedlo už na podzim
- úklid na zahradě, kompost – jak funguje, kam se ztrácí zbytky rostlin, z čeho vzniká půda... komu může být kompost prospěšný (úkryt, přezimování živočichů...)

Duben:

- vycházky do přírody, pozorování dalších rozkvétajících rostlin
- pozorování prvních živočichů – ještěrek, hmyzu; „Sv. Jiří – vylézají hadi a štíři“...
- živočichové si budují úkryty pro kladení mláďat; v rámci hry si vybudovat své „hnízdo, noru, doupě“; jaké zvíře by v ní mohlo žít, předvést takové zvíře.?
- příprava pokusného záhonku, vysazení semínek nebo sazeniček, pozorování, jak se objevují první lístky.
- studánky – čištění studánky, odkud se bere voda, kam teče? Kdo ji potřebuje – jaká by byla příroda bez vody?
- režim vody v krajině – stavba rybníčků, hrází, vytvoření vodního toku, pouštění lodiček
- 22. duben – Den Země; např. výstava obrázků, jak bychom si přáli, aby vypadala naše Země; úklid Země kolem školky...

Květen:

- Sběr léčivých bylin
- Ptáci a savci vyvádějí mláďata – pozorování krmení ptáčat

Červen: letní příměstské tábory se speciálním programem

Červenec: letní tábory, speciální program

Srpen: letní tábory, speciální program

Září:

- sběr kaštanů, žaludů – potrava pro lesní zvěř
- vycházka k lesnímu krmelci
- sušení ovoce na zimu, pro zdobení stromečku pro lesní zvířátka

- houby – sběr a sušení hub,

Říjen:

- poznávání stromů a keřů dle listů a plodů, tvoření z barevných listů – (*landart* – výtvary přímo v přírodě)
- počátek topné sezóny: kde se bere teplo, kudy teplo uniká, co se všechno může spálit, co se spálit nesmí, co jenom ve spalovně, co se stane s tím, co se nespálí
- jak si dělají teplo koně (exkurze do stájí)
- energie ze Slunce (v sousedství je solární elektrárna)
- ekologický dům – vybudování „doupěte, hnízda“ v seně, slámě (*alergie?*), pozorování jak tyto materiály izolují, čím je izolovaná *jurta*?

Listopad:

- kde přečká zimu hmyz – stavba *hmyzího domečku*
- kde jsou v zimě ještěrky a hadi? Budování hromady větví – listů pro přezimování plazů
- místo pro přezimování ježků – hromada listů a větví (no ale to je podobné jako pro ty plazy)
- optimální doba pro vyvěšování ptačích budek – ptáci v nich mohou nocovat v zimě
- [- dřevokazné houby - výroba ozdoby z choroše, co dělají houby v lese – rozklad mrtvého dřeva atd.]

Prosinec:

- zdobení stromečku pro zvířátka v lese, využití sušeného ovoce, semen a loje pro sýkorky
- krmítko pro ptáčky, co všechno se může ptákům dávat, kteří ptáci přilétají na krmítko?
- výroba dáreků pro kamarády, členy rodiny - mezilidské vztahy, důležitost přátelství a nesobectví mezi lidmi pro přežití lidí na Zemi
- dárky pro lidi rozvojových zemí – podle možnosti skutečné nebo virtuální, namalované např. (přání něco dát je první krok ke skutečnému obdarování)

Příroda všemi smysly

(dá se zařadit na vycházkách a v okolí školky kdykoli na jaře, v létě, na podzim)

- **sluch**: přírodní telegraf z pokáceného kmene, někdo zaťuká na jednom konci a jiný poslouchá na druhém.
- Jaký zvuk vydávají předměty, které najdeme v přírodě – šustění suchých listů, ťukání větviček, kamínků
- **čich**: čichový koktejl, sbírání všeho, co zajímavě voní, do kelímků od jogurtů (zároveň recyklace - znovupoužití kelímků)
- **zrak**: příroda pohledem malého zvířátka (lesní myšky, brouka) – pohled do korun stromů, „jak vypadá les zespoda“
- sbírka barev – jaké všechny barvy můžeme najít v přírodě (podzimní hra)
- **hmat**: poznávání různých přírodnin se zavázanýma očima, cesta lesem se zavázanýma očima podle provázku, slabšího poraženého kmínku stromu
- **chuť**: ochutnávání a poznávání darů přírody při procházce lesem

4. ANALÝZA SWOT STAVU V LESNÍ MATEŘSKÉ ŠKOLCE

Silné stránky LMŠ	Slabé stránky LMŠ
Příznivé a zdravé přírodní prostředí	Přístupová cesta

Umístění v jurtě - tj. přirozený kontakt s ekologickou stavbou a přírodě blízkým způsobem života Dobry tým pracovníků Vysoká kvalifikace a živá motivace pracovníků pro ekologickou výchovu Dobré zázemí spolupracovníků Možnost využívat podpory a zařízení Dětské jezdecké školy Kvalitní a motivované spolupracující instituce a organizace Dlouhodobé zkušenosti práce s dětmi Dlouhodobé zkušenosti a praxe v tábornickém prostředí Možnost budování ekologické zahrady ve stylu permakultury s drobnými ekologickými stavbami	Nutná pravidelná údržba jurty Nutný dostatečný počet dobrovolníků Extrémní změny počasí Pochopení rodičů pro aktivity školky

Příležitosti - vnější	Ohrožení - vnitřní
Rozšíření prostoru školky Další spolupráce s ostatními org.zabývajícími se EEV0 Možnost získat dotace na vybavení zázemí Získávání dalších dobrovolníků, např. z řad rodičů	Nedostatek docházejících dětí Nedostatek odborných pracovníků Nemožnost zaplatit kvalitní pracovníky

.....
Ing. Lenka Lišková
Předsedkyně výboru Šemík – Sdružení při Dětské jezdecké škole

